

A 12-a NOAPTE

de Shakespeare

Multe obiecții se pot face și multe observații se pot dezvolta pe marginea acestui spectacol al Teatrului „Bulandra“. Decorul, fie că place, fie că nu, în orice caz solicită spectatorului un timp de acomodare cu atmosfera piesei. Scenografia (Paul Salzberger) conține o sugestie de corabie, și e destul de sofisticată prin ghemul încrucșat al aluziilor simultane (călătorie, peregrinare, punte, scenă, de pe care ești spectator la întreg Teatrul-Mundi, similitudini în dispunerea planurilor cu construcția teatrului elisabethan etc.); costumele, și mai arbitrare, trimit la secolul al XIX-lea, la tipurile epocii victoriene sau la personaje din piesele lui G. B. Shaw; unele costume sînt frumoase, împreună însă dau senzația extravaganței, a originalității forțate. Spectacolul e, mai ales în prima parte, dezarticulat, imprecis în direcționarea atmosferei, în desenarea temei fundamentale; momente esențiale și revelatoare din final sînt escamotate (ultima scenă Orsino-Olivia), se pierd relații secundare, dar semnificative pentru luminarea leit-motivului shakespearean al dragostei trădate (Antonio-Sebastian); totuși, lucru curios, după căderea cortinei, uităm observațiile. Spectacolul se termină, impresiile se decantează și, abia atunci, prin persistența unui prelungit ecou, sesizăm strania atmosferă a acestei piese unice, ciudat de veselă și de tristă, captivantă prin ambiguitatea relațiilor. Ideea „regiei colective“ sau rezultatul unei situații de fapt, se resimte în montare prin inadvertențele unor intenții diferite, totuși imaginea de ansamblu e atracționasă. Regăsim frînturi din ipotezele stilistice, pline de fantastă poezie, ale lui Aureliu Manea, sesizăm momente de regie — Liviu Ciulei, și trebuie spus că plutește ca un abur peste montare amintirea lui *Cum vă place*; dar reușita acestui spectacol nu ține de mizanscenă. *A 12-a noapte* este un recital al actorilor de la „Bulandra“, e o demonstrație colectivă, nu de regie, ci de virtuozitate interpretativă, în care faimoasele personaje shakespeareene capătă chipuri și contururi memorabile. O distribuție excelent gândită pune în valoare calitățile știute ale unor admirabili actori, și izbuteste ca, prin jocul de umbre și lumini al fiecăruia în parte, să obțină o armonioasă imagine de ansamblu.

Emmerich Schäffer (Orsino), Florian Pittiș (Feste) și Irina Petrescu (Viola)

Ileana Predescu (Olivia) și Virgil Ogășanu (Malvolio)

La egală distanță de lumea „nebulilor” — a lui Sir Toby și Sir Andrew, a lui Malvolio și Feste și a tinerilor Viola-Sebastian — se află polii pozitiv și negativ ai iubirii-electricitate: Orsino și Olivia. Ileana Predescu, joacă, cu fermecătoarea ei distincție, această aristocrată doamnă a iubirilor shakespeareene, care, spre deosebire de Titania, își consumă experiențele erotice în stare de trezie, trăindu-le cu o lueiditate intensă, și demonstrează, ușor amuzată, o pasiune sublimată. Emmerich Schäffer este un Orsino melancolic și blazat, un „despot luminat,” regal și distant, cu alura unui Ludovic de Bavaria, care, în momente de spleen, își caută un partener de iubire, în fond iubindu-se doar pe sine. Între ei circulă, cu febrilitate „gratioasa Viola”, alias Cezario; Irina Petrescu desfășoară o ardore juvenilă și o seriozitate adolescentină comică, mutind personajul de pe spațiile arse de febra marilor iubiri, — unde l-au plasat cei mai mulți dintre comentatori — pe terenul frivol al marivodajului. În suita personajelor „plebeiene”, Petre Gheorghiu compune un Sir Toby savuros și exploziv, un Falstaff de categoria a doua, încadrând, însă, cu prea multă brutalitate personajul — și în contrast cu delicatețea tușelor psihologice ale celorlalte interpretări — în ramele unui portret tipologic simplificat. Mircea Diaconu (Sir Andrew) confirmă din nou finețea unui registru interpretativ comic, de originală personalitate. În respectiva tripletă hazoasă, Dorin Dron (Fabian) se alătură celor doi cu discreție, întregul grup beneficiind de radiația impetuoasei și dinamicei Maria (Mariana Mihuț).

În acest spectacol, de mare clasă actoricească, se disting două interpretări ieșite din comun. Prima: Virgil Ogășanu — Malvolio. În costum negru de puritan, pe scara scenei (a vieții și a piesei), urcă și coboară un personaj ciudat, cu chip prelung și palid, față cindva frumoasă, schimonosită de vicii, reprimată și invidii ascunse, cu un aer aiurit de poet impostor, un Malvolio devorat de ambiție și teamă, personificare insinuantă și fascinantă a dorinței de parvenire, a nerușinării obraznice și fricii de stăpîn. Și, cel fără de care *A 12-a noapte* nu poate exista și nici nu poate fi imaginată, Feste, cel mai înțelept și mai trist bufon din comedile shakespeareene, cu o surprinzătoare viață prin creația lui Florian Pittiş. Un joc de profunzime, interiorizat, cu straturi de semnificații, elaborat cu precizie în gest, privire și cîntec, ne-a relevat un Feste-vagabond, un Charlot „avant la lettre”, cu straietele lui Rică-Fante de Obor, un Feste care fumează cu disperare și înțelepciune, fiindcă știe tot ceea ce se poate ști despre viață și despre moarte, despre dragoste și trădare, despre prietenie și nestatornicie, despre noroc și soartă. Un Feste care deschide și închide pagina spectacolului, îmbărcîndu-ne cu el pe o „Corabie a nebunilor”...

Mira Iosif

Teatrul Mic

STILPII SOCIETĂȚII

de H. Ibsen

Numele lui Ibsen e o emblemă, reapariția lui pe un afiș teatral reprezintă în sine un act de demnitate; cu atît mai mult la noi, unde teatrul s-a format într-o veritabilă tradiție ibseniană, angajînd totodată o anume categorie precisă a publicului. Totuși, din cînt ce considerente de conjunctură, între o montare și alta se întîmplă să treacă ani; ceea ce nu e deloc în favoarea preluării tradiției de către teatrul și publicul tînr. Iată de ce inițiativa Teatrului Mic de a monta *Stilpii societății* nu e numai o inspirație fericită; această alegere reface legătura cu mai vechi și relativ constante preocupări de program artistic, duce mai departe firul unui gînd de perspectivă asupra personalității distincte a acestui colectiv (personalitate citeodată umbrită, ori pusă într-o lumină falsă, din cauza unor greșite alegeri).

Stilpii societății e, prin excelență, „piesa cu teză”, din care s-a hrănit unul din cele mai bogate filoane ale dramaturgiei moderne. Dilema ei e în primul rînd de natură morală: între adevărul primejdios și minciuna profitabilă; între curajul sentimentelor autentice și conformismul ipocrit; între gîndirea liberă, sinceră, îndrăzneată și clișeele normelor burgheze. Ideea morală nu se afirmă însă în sine, ci se sprijină pe argumentul unui caz tipic de competiție socială, înăuntrul unui sistem aflat în plină expansiune; prin aceasta, ea este investită cu nenumărate semnificații apte a se actualiza, capătă un sens larg polemic, o tendință răspicat demascatoare. Cu o lipsă de menajamente rareori egalată, Ibsen acuză aci elitele care practică — în vecii vecilor! — o morală a lupului deghizat în miel, folosindu-se de cele mai respectabile precepte pentru a acapara averi și putere. Virtuoașa familie Bernick — model al instituțiilor sociale burgheze, întreprinzătoare, eficientă, campionă a altruismului și a binefacerilor către comunitate — e de fapt un prototip al coruperii ideii de bine; bunăstarea ei se sprijină pe nedreptatea făcută celor mai apropiați, pe abuzul față de buna lor credință, pe un întreg trecut de minciună și prefăcătorie. Aparenta armonie conjugală parează teama de indiscreție, ascunde un soi aparte de opresiune tiranică; pînă și solicitudinea față de Dina Dorf e un gest de răscumpărare al conștiinței vinovate, deformat și acesta prin puritanism steril. Un întreg angrenaj, perfect pus la punct, condiționează opinia publică, statornicind ce trebuie să se